TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 23, Aralık 2019, s. 237-254

Yusuf GÖRGÜLÜ

Fırat Üniversitesi İletişim Bilimleri A.B.D Tezli Yüksek Lisans Mezunu,
yusufgorgulu.2107@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8196-0948

TOPLUMSAL EYLEMLER VE İRAN YAZILI BASININDA ‘ÖTEKİNİN’ İNŞA PRATİKLERİ (KAYHAN, JAVAN GAZETESİ ÖRNEĞİ)

Özet

Toplumsal eylemler, demokrasinin birer göstergesi olarak, yönetimden memnuniyetsizlik ve toplumsal ortamda işlerin istenilen düzeyde gitmediği zamanlarda ortaya çıkmaktadır. İktidar erkleri ile halk arasında çıkabilecek en ufak bir kıvılcımda ilk olarak bürokratik mekanizmayı çalıştıranlar, bunun yanında medyanın gücü ve etkisine de başvurmakta ve böylece ötekinin söylemsel pratiklerini yaratmaktadır. Bu söylemsel pratikler daha çok ötekinin kötü olarak sunulması, ötekinin değersizleştirilmesi, ötekinin karşısında bir meşruluk kazanma çabasıdır. Yöneten halk arasında karşılıklı beklentilerin bir uzantısı olarak toplumsal eylemler karşılıklı uzlaşıya dayalı bir şekilde işlerlik kazanmalıdır.

Bu çalışmanın amacı 28 Aralık 2017 yılında İran’ın Meşhed kentinde başlayan ve yaklaşık 15 gün süren ekonomik göstergeli toplumsal hareketliliğin Kayhan, Javan gazetesinde ele alınışını irdelemektir. Bu amaçla olayların şiddetinin arttığı ve her iki tarafında(Rejim- reformist) tansiyonunun yüksek olduğu 1 Ocak ile 4 Ocak 2018 tarihleri arasındaki Kayhan, Javan gazetesinde haberlerin sunuş şekilleri üzerinde durulmuş ve bu tarihler arasındaki gazete başlıkları, fotoğrafları ve içerikleri ele alınmıştır. Araştırma Javan ve Kayhan gazetesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırma yöntemi olarak söylem analizi tercih edilmiş ve söylemsel pratikler üzerinde durulmuştur.

Araştırma sonucuna göre İran rejimine yakınlığı ile bilinen Javan ve Kayhan gazetesindeki haberler söylemsel boyutta ele alınmış ve söylemsel pratiğini öteki üzerine oturttuğu, bu doğrultuya hizmet eden fotoğraf ve başlıklar kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Söylem, Reformist, Öteki, Rejim, Javan ve Kayhan Gazeteler

SOCIAL ACTIONS AND CONSTRUCTION PRACTICES OF 'THE OTHER' IN IRAN WRITTEN PRESS (CASE OF KAYHAN, JAVAN NEWSPAPER)

Abstract

Social actions emerge as an indicator of democracy when there is dissatisfaction with the management and when things do not go to the desired level in the social environment. In the slightest spark that may emerge between the powers of power and the public, those who first operate the bureaucratic mechanism also resort to the power and influence of the media and thus create discursive practices. These discursive practices are mostly presented as bad, devaluation of the other, and an effort to gain legitimacy against the other. As an extension of the mutual expectations among the governing people, social actions must operate on the basis of mutual consensus.

The aim of this study is to examine the social activity with economic indicators which started in Mashhad, Iran on 28 December 2017 and lasted for about 15 days. For this purpose, the presentation of the news was discussed in Kayhan and Javan newspapers between 1 January and 4 January 2018 when the violence of the events increased and the tension of the regime (reformist) was high on both sides and the headlines, photographs and contents of the newspapers were discussed.

According to the results of the research, the news in the Javan and Kayhan newspapers, which is known for its proximity to the Iranian regime, was handled in a discursive dimension, and it was concluded that it was based on its discursive practice and used photographs and titles that served in this direction

Keywords: Discourse, Reformist, Other, Iran Regime, Javan and Kayhan Newspapers.

GİRİŞ

Kitle iletişim araçlarının gelişimi sonucunda, gündelik hayatın her alanına kitle iletişim araçlarının nüfuz etmeye başlaması ile bu gündelik hayattaki pratikleri değiştirme, dönüştürme işlevine de sahip olmuştur. Gündelik hayatta insanların ve toplumların çevrelerinde olup bitenlerden haberdar olma isteği doğrultusunda bir araç olarak karşımıza çıkan kitle iletişim araçları ile toplumun anlamlandırma ve anlama süreçleri şekillendirilmektedir.

Kitle iletişim araçları içerisinde önemli bir yere sahip olan gazeteler gündemi belirleme, kurma, yönlendirme işlevini yerine getirmektedir. Kitle iletişim araçları gündemi değiştirebilme, gerçekleri örtbas edebilme, yapay gündemler yaratarak toplumun değişim ve dönüşümüne yön verebilme, millî kimlikleri, değerleri iktidar lehine pekiştirebilme gücünü elinde bulundurması iktidarlar tarafından benimsenen bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Değerler, toplum içerisindeki her yurttaşın belirgin ölçüde bir yaratımı sürecinde ortaya çıkmakta, toplumun temel bütüncül dayanağı olarak mevcut olmaktadır. İktidarlar açısından yaygın değersel

TİDSAD

kullanım ve pratiklerin kendilerine yakın olan mecralarda üretilmesi, iktidarsal bir konu olarak sunulabilir. İktidar lehine olabilecek değersel söylemlerin kitle iletişim araçlarında yaygın görünümü iktidarların mevcut durumlarını etkileyebilmektedir.

Kitle iletişim araçları örgütlenme açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır. Kitle iletişim araçları ile söylemsel tutumların üzerinde bir dinamo görevi gördüğü gerçeği kaçınılmaz. Kitle iletişim araçlarının bu işlevleri ile örgütlenmeler daha kolay, maliyetsiz ve etkili bir şekilde gerçekleşebilmektedir.

Politika üretim aracı olarak da görülebilecek kitle iletişim araçları ile söylemlerin politik düzlemde sık sık yer verilmesi, ya da verilmemesi, medyanın durduğu noktayı bizlere gösterme noktasında önemlidir. Kimi kitle iletişim araçları ile üretilen metaların görmezden gelindiği, kimilerinin ise yeni söylemsel pratikler geliştirdiği de önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

İran gibi etno-merkeziyetçiliği yüksek, toplum içerisinde çeşitli etnik ve dini bir zenginliğe sahip bir devlette, elbette ki etnisite boyutunda değersel, ideolojik bazı problemlerin görülme olasılığı da mevcuttur. İran'da son yıllar içerisinde ABD yaptırımları sonucunda pek çok ekonomik ve iktisadi ağırlıklı gösteriler yapılmış, iktidar ve onun sözcülüğünü yapan rejime yakınlığı ile bilinen gazete ve diğer kitle iletişim araçlarında ötekinin sunumu belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada öncelikle öteki kavramı ve toplumsal hareketler üzerinde durulacak, öteki sürecinde kitle iletişim araçlarının rolüne değinilecek ve İran'da Javan, Kayhan gibi gazetelerde ötekisel söylemler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

TOPLUMSAL HAREKETLER

Toplumsal hareketleri açıklamadan önce toplumsal hareketlerin odak noktasında yer alan çatışma kavramına değinmekte fayda vardır. Toplumsal hareketler bir "çatışma ürünü" olarak adlandırılabilir. Çatışmanın odak noktası, politik olabileceği gibi, ekonomik, kültürel de olabilmekte, bazen de çatışma tüm dinamiklerle birlikte görülebilmektedir. Çatışma iki veya daha fazla kişi veya grup arasındaki (Genç, 2007:272) yaşanabilecek her türlü uzlaşmazlık olarak tanımlanabilir. Çatışma kavramı makro ve mikro düzeyde ele alınabilir. Mikro düzeyde çatışmayı, örgüt, bireyler ve kurumlar arasında bir çatışma olarak ele alabileceğimiz gibi makro düzeyde uluslar arası arenada yaşanan uzlaşmaz tutumlar olarak da düşünebiliriz.

Toplumsal hareket kavramı, yöneten ve yönetilen arasında işlerin istenilen düzeyde gerçekleşmediği, yöneten ve yönetilen arasında sağlıklı iletişim ortamının bozulması sonucunda ortaya çıkan örgütlenmeler olarak tanımlanabilir. Tarrow'a (2011:7) göre toplumsal hareketler, elitlere, otoritelere, başka gruplara ya da kültürel kodlara karşı, elitler, diğer gruplar ve unsurlarla kalıcı bir etkileşim içinde, ortak hedeflere sahip ve dayanışma içinde olan bireyler tarafından geliştirilen kolektif eylemler olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanımlama içerisinde girmek gerekirse toplumsal hareketler, özünde değişim ve dönüşüm yaratma güdüsü olan her türlü isteksizliği dile getirmek için her ortamda gerçekleştirilebilen örgütlenmeler olarak da tanımlanabilir.

Özellikle 1980'li yıllardan sonra küreselleşme evresine geçilmesi ile birlikte ekonomik, politik, kültürel yönelimlerde değişimler hızlı bir şekilde ortaya çıkmış, sermaye ve bilginin hızlı yayılması sonrasında toplumlarda değersel, idari ve kültürel değişimler gözlenmiştir. Küreselleşme olgusunun bu denli dönüştürücü gücü ile devlet- yönetilenler arasında yeni bir iletişim ortamı doğmuştur. İnsanların ve toplumların taleplerinde de bir değişime yol açan küreselleşme, bu taleplerin boyutlarını da değiştirmiştir.

Toplumsal hareketlerin zaman içerisinde farklı boyutlara erişmesinde kuşkusuz ki kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler ve küreselleşmenin ortaya koyduğu serbest bilgi akışının bu mecralarda hızlı bir şekilde yer alması etkili olmuştur. Yeni toplumsal hareketler çerçevesinde değerlendirebileceğimiz bu çatışma durumu, sosyal medya ve diğer kitle iletişim araçlarının ortak bir entegre sürecine dahili ile daha etkili olmaktadır. Eskisine oranla yeni toplumsal alanlar "hegemonik bilgi akışı"nın daha da serbestleştiği bir ortamda gerçekleşmektedir. Yeni toplumsal hareketlerle "öteki" üzerindeki tahakküm alanlarının da genişlemeye uğradığını da söyleyebiliriz.

ÖTEKİ VE ÖTEKİLEŞTİRME KAVRAMI

Ben ve biz kavramının kolektif boyutu, ben ve bizim dışında kalan her şey öteki olarak tanımlanabilir. Vatandaş'ın da belirttiği gibi (Vatandaş,2016: 323) bütün bu karmaşanın içinde öteki nedir, kimdir diye sorulduğunda, öteki bilinenden ayrı olandır, bizden olmayan, bilmediğimiz bize göre yabancı, korkulan kişi ya da kişilerdir olarak ötekiyi tanımlamıştır.

Ötekileştirme, kendi kimliğine dair meşruluk kazandırma kendi kimliğinin haricindekileri ise meşruluk zeminine oturtmayıp, ayırmak, ayrı tutmak anlamına gelmektedir. Ötekileştirme kalıplaşmış, içselleştirilmiş roller olarak var olabileceği gibi toplumda iktidar ve iktidar erkleri de kendi hegemonik düzenini sürdürmek ve koruyabilmek amacı ile ötekileştirme pratikleri uygular. Söylemsel pratiklerde bu ötekileştirme sunumları biçimlenir ve şekil alır. Söylemsel eylemlerde ötekileştirme söylemleri, genellikle iktidar dışındaki ve iktidarın hegemonyası içerisinde yer almayan düşmanlar olarak üretilir. Ötekileştirme sürecinde "düşman" olarak anılan ve bunu hâkim kültürel pratikleri reddedenler açısından siyasal sistem farklı çalışmaktadır. Siyasal sistem tarafından bu değerlerin dışında kalanların "bölücü" olarak bir algı boyutu oluşturulduğunun da altını çizmekte fayda var.

Ötekileştirme sürecine fonksiyonel katkı sunan söylemsel pratiklerin en korkuncu "'hain/ihanet eden"' tanımlamalarıdır ki, bu tanımlamalar toplumun dinsel, politik, kültürel dinamiklerin etkinliği/ zayıflığı ile şekillenmektedir. Dini rejimlerde katı toplumsal normlar toplumun genel hatlarına yayılır. Bu katı normlar iktidar ve onun elindeki en önemli kart olan dini politik altyapı ile şekillendirilir. İran gibi dini rejimle yönetilen toplumlarda, toplum içerisinde sıklaştırma politikaları ve ötekinin sunumunun toplumun her katmanında hissedilmesi, iktidar ve onun mekanik düzenine katkı sağlayabileceği gibi, zamanla toplumsal normlarda aşınma ve en önemlisi de değersel çatışma alanlarının genişlemesine sebebiyet verecektir.

EGEMEN İDEOLOJİ, ÖTEKİLEŞTİRME VE DEVLETİN İDEOLOJİK AYGITLARI

Tarihsel süreç içerisinde İdeoloji kavramı özellikle Fransız Devriminden sonra etkin kullanım alanına sahip olmaya başlamış ve ideolojinin tarihsel olarak şekillenmesinde Destutt de Tracy gibi ideologlar etkili olmuştur. İdeoloji özünde fikirsel bir bakış açısı ile düğümlenmiş düşünsel tarih bağlarıdır. İdeolojinin özünde değerler, fikirler, söylemler yatmakta ve bu dinamikler ideolojinin temel yapı taşı oluşturmaktadır.

İdeoloji, kavramsal ve içeriksel boyut olarak tam olarak bir kavramsal zemine oturtulamayan tartışmalı bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yandan kitle iletişim araçlarının mülkiyet ve sahiplik yapısı, güç ilişkileri üzerine yoğunlaşan ekonomi politikçiler için ideoloji önemli bir çekim alanı haline gelirken, diğer yandan da söz konusu araçların üretim süreçleri ve içerikleriyle ilgilenenler ideoloji çalışmalarının merkezine taşımışlardır (Güngör, Nazife 2016: 267). Francis Bacon, ideolojiyi bir idol öğretileri boyutu ile ele almış, ideolojilerin toplum içerisinde yaygın bir işlevlik kazanmasında egemen güçler tarafından idollerle donatılmış bir yaygın pratik olarak ele almıştır. Hollbach ise, ideolojiye "önyargılar" anatomisinden bakmaktadır. İnsan aklına çelişkilerle dolu görüşler, akıl dışı alışkanlıklar, çirkin davranış biçimleri (Özbek, Sinan 2011: 29) toplumun geneline yayılarak insanların gerçeklikle ve gerçeklik bağlamı ile karşılaşmaları engellenir. Gerçeklik bu kalıplarla toplumdan gizlenir, maskelenir.

19. ve 20. Yüzyılda ideolojiye ilişkin Karl Marx karşımıza çıkan önemli Marksist ideologlardan birisidir. Karl Marx'a göre, ideoloji somut üretim ilişkilerinden doğmaktadır. Karl Marx ideolojiyi gerçekten bir kopuş olarak görmektedir. Karl Marx ideolojiyi, maddi koşullar silsilesi içerisinde ele alarak, insanın olduğu her alanda maddi üretim ilişkilerinin birer ideolojik pratik olarak karşılığının olduğu savını ortaya koymaktadır.

Karl Marx ideolojinin her kesime uygun, eşit bir zeminde yer almadığını, üretim araçlarını elinde bulunduran kesimlerin ideolojik üretim hegemonyasına sahip olacağını üzerinde durmaktadır. Bu noktadan hareketle ideolojik bir üretim alanı olarak görebileceğimiz kitle iletişim araçlarını elinde bulunduranlar toplumun ideolojik ihtiyaçlarını karşıladıkları, ideolojilere yön verdikleri, egemen söylem ve pratiklerin ideolojik verileri şekillendirdiği gerçeğini de ortaya koyabiliriz.

Karl Marx'ın üzerinde durduğu maddi üretim tekeli elinde bulunduran güçlü sistemler, ideolojileri diğer güçsüzler üzerinde bir tahakküm alanı oluşturarak ortaya koymaktadırlar. İdeolojiyi salt somut üretim ve maddi temelli ilişkilerinden doğuşundan dolayı yanlış bilinç olarak adlandırmaktadır. Marx'a göre ideoloji oldukça açık bir kavram olmakla birlikte yönetici sınıfın düşüncelerinin toplumda doğal ve normal olarak görünmesine yardımcı olan bir kavramdır (Fiske, 2003:221). Bu açıdan ideoloji fikirsel düşünce ve pratiklerini egemen sınıfın elindeki maddi üretim eli ile normalleştirme süreci olarak ele alınabilir.

İdeoloji bir fikirler sistemi olarak bütüncül değerleri ifade etmektedir. İdeoloji bu boyutu ile toplum içerisinde bilinçli ideolojik formasyon akışıdır. Toplumlar kendi ideolojik değerlerini toplumun hâkim değerleri ile örülü bir şekilde inşa etmektedirler. Bu düşünce sistemleri devletlerin belirli organları tarafından sürekli olarak bir dayatma altında da olabilmektedir. Bu boyutu ile toplumda egemen bir ideolojik zeminin yaratılması hem medya hem de onunla ilişkili

ve etkileşim içerisinde bulunan medya açısından önemlidir.

İdeolojiye Karl Marx'ın gözünden bakarsak maddi üretim araçlarını elinde bulunduran egemen elit güç ayrıca egemen değerleri, düşünceleri, eylemsel pratikleri, kimlikleri şekillendiren güç olarak karşımıza çıkacaktır. Egemen ideolojilerin toplumda etkin bir şekilde yaygınlaştırılmasında ve sunulmasında kitle iletişim araçlarını elinde bulunduran dinamikler etkili olmakta "egemen" söylemi topluma yaymaktadır. Egemen söylem ayrıca egemen değerlerle örülü bir ideoloji pratiğidir.

Egemen ideoloji, maddi üretim araçlarını elinde bulunduran egemen sınıfın düşünce pratiklerinin toplumda yansıtılmasıdır. Egemen ideoloji egemenlerin söylemlerinin dayatılmasıdır. Başka bir tanım yapmak gerekir ise egemen ideoloji, bir toplumdaki egemen düşünce sistemidir, topluma özgü değerlerin, inanışların, sistemik düşüncenin geniş bir yayılım gösterme durumu olarak tanımlanabilir. Tarih boyunca ötekinin karşısında hep bir egemen değer ve ideolojik sistemler yer alırken, egemen ideolojinin karşısında da mutlaka öteki ideoloji ve değerler yer almıştır. Bugün medya egemen ideolojinin bir aygıtı olarak, milliyetçiliği yeniden üretirken söylemsel şiddeti yoğun olarak kullanmaktadır ve iktidarın tehdit olarak gördüğü "öteki"leri toplumsal sorunların nedeni olarak göstermektedir. Medya toplumsal çatışmanın başlıca aktörlerinden biri haline gelmiştir.(<https://www.goodreads.com/book/show/6542208-medyamilliyet-ilik-iddet>)

Althusser'e göre ideoloji, öznelerin üretildiği ve çeşitli yollarla toplumsal yapılar içinden hareket edebilmelerini sağlayan bir hayat pratiğidir. Bu nedenle Althusser'in ideoloji tanımı, yanlış bilinçlilik kavramından farklıdır. Yanlış bilinçte, gerçeklik çarpıtılmış bir biçimde algılanmaktadır. Oysa ideoloji çarpıtan bir mercektir çok Althusser için, gerçekliğin kurucu ögesi, belirli bir gerçekliktir (Onay, 2006: 22). Ona göre, ideoloji, kapitalist üretim tarzına özgü üretim ilişkilerini yeniden üretmeyi sağlar. İdeoloji, meydanında dâhil olduğu kurumlar tarafından üretilir(Althusser, 1971. Akt. Yaylagül, 2014: 116).

Althusser, devletin kamusal bir alan oluşturma ve bunu ideolojik olarak yaydığı mekanizmaları iki ana grupta toplamıştır. Bunlar devletin ideolojik araçları ve devletin baskı aygıtlarıdır. Devletin ideolojik aygıtları eğitim sistemi, dinsel örgütler, aile ve medya gibi kurumlar ve bu kurumların sürekli olarak propaganda aracılığıyla topluma aktardıkları değerlerden ve fikirlerden oluşurken(Yaylagül, 2014: 117), devletin baskı aygıtları ise bu değer ve fikirleri yayma noktasında egemen kurumlardır. Devletin baskı aygıtları özünde ideolojik olmamakla birlikte, toplumsal değer ve ideolojileri yayma noktasında önemli baskı gruplarıdır. Baskı ve ideolojik aygıtların birlikte örgütsel bir amaç içinde bir araya gelmesi ile birlikte değerlerle örülü bir ideolojik hegemonya ortaya çıkacaktır.

Devletin ideolojik aygıtlarından birisi olarak karşımıza çıkan medya, ideolojilerin ve değersel anatomik yapıların toplumda yayılmasında etkili birer aygıt olarak karşımıza çıkar. Medya toplumdaki hâkim değer ve ideolojileri söylemsel olarak yeniden üretir, biçimlendirir ya da yeni bir söylemsel altyapı ile şekillendirir. Bu noktadan hareketle medya, toplumda hâkim olan ideolojik verileri yayma noktasında hep bir öteki yaratmaktadır. Siyasi iktidar açısından ideolojik aygıtlardan biri olarak sayılan medya aracılığı ile toplum üzerinde kurulan baskı daha kolay ve elverişli gerçekleşebilmektedir. Bu baskı ve sürekli olarak kitlelere sunulan ideolojik sekmentler ile toplum içerisinde iktidar ve iktidar sahiplerinin meşrulaşması sağlanabilir. .

HABER ÇERÇEVELEME VE ÖTEKİLEŞTİRME SUNUMU

Çerçeveleme, son zamanlarda medya araştırmaları ve analizlerinde giderek popüler olarak bir kavram olarak karşımıza çıkmakla birlikte, bilişsel olarak haber metninin analizi, yorumlanması ve alımlanması sürecini içerisinde yer alan bir tanımdır. Tanım olarak çerçeveleme olayları sınıflandırmaya, yorumlamaya ve kısa sürede anlamaya yardım etmektedir(G.M., Kosicki 1993: 112). Çerçeveleme, insanların bir meseleyi inceleyip değerlendirirken, belli “çerçeveler”e yani meselenin belli niteliklerine ve sonuçlarına yoğunlaşıp diğer nitelik ve sonuçları ele almadıkları süreci kastetmektedir (Tankard 2001: 95).

Çerçeveleme kuramını medya analizlerinde ele alan ve alana özgü karakteristik bir özellik kazandıran isim Goffmann’dır. Goffman çerçeveleri, insanların olayları tespit etmeleri, algılamaları, tanımlamasını ve etiketlenmesini sağlayan bir yorum şeması olarak görmüştür.(Goffman, 1974: 21).

Çerçeveler nispeten sabit kültürel yapılar olarak kabul edilebilirler. Öte yandan yeni çerçeveler de zaman zaman yaratılmakta ve var olan çerçeveleri değiştirmekte ya da eski çerçeveleri kullanımdan düşürmektedir(J.K. Hertog, D.M. McLeod, 2001:145). Bu noktadan hareketle çerçevelerin de statik değil, dinamik bir işlev içerisinde yer aldığını söyleyebiliriz. Çerçeveler arasında belirli dönemlerde etkinlik ya da değişim içerisinde bir belirsizliğin ortaya çıkmasında toplumsal norm ve değerlerde belirgin ölçüde bir değişim sonucunda oluşmaktadır. Örneğin 1979 İran Devriminden önceki toplumsal değerlerin medyada belirli bir çerçeveler sunulması ile İran Devriminden sonraki toplumsal norm ve değerlerin kökten bir değişim sürecinde yer alan çerçeveler arasında belirgin bir farklılığın olması doğaldır.

Medya da sunulan her türlü içeriksel çerçeveler ile izleyicilerin açtığı çerçeveler arasında da her zaman bir simetriklik görülmeyebilir. Medya tarafından üretilen ve ana hedef izleyici kitlesinin bir pencereden bakmasını ve bilişsel olarak bu noktadan bir çerçeve oluşturmasını amaç edinmektedir.

Haber kuruluşları haberlerini, okuyucu ve izleyicilerden “uygun” tepkiler alacak şekilde oluştururlar, halktan beklenen tepkiler, haber çerçevelerinin baş “sponsoru” olan siyaset seçkinlerinin söylem ve eylemlerini de etkiler (Entman 1991: 7). Bu noktadan hareketle çerçeveler, iktidar erklerinin nerede ne zaman hangi pratik ve söylemleri yaratma noktasında bir gösterge olarak görülebilirken, iktidar erkleri de çerçevelerin oluşturulmasında etkin bir rol oynayabilir.

İKTİDAR ERKLERİ	HABER ÇERÇEVELERİ
<i>Otokratik yönetimler</i>	<p>-Otokratik yönetimleri destekleyici çerçeveler medya sistemleri tarafından oluşturulabilir. Karşılıklı etkileşime dayalı çerçeve sunumu yoktur.</p> <p>-Ötekinin sunumu haber çerçevelerinde görülebilir.</p> <p>- Otokratik rejimlerde haber çerçevesi oluşurken/ oluşturulurken mevcut iktidar ile kamular arasında bir yönlendirme güdümü görülmez. Kurumların söylemsel pratiği ile iktidarın söylemsel pratikleri paralellik gösterir.</p>
<i>Demokratik Yönetimler</i>	<p>-Demokratik rejimlerde haber çerçevesi mevcut yönetimi belirli çerçevelerle yönlendirebilirken, siyasi sistemlerde belirli çerçevelerde medya sistemine çerçeveler sunabilir.</p> <p>-Söylemsel pratiklerde ötekileştirme çerçevesi yoktur.</p>

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzde kitle iletişim araçları kapitalist sistemin birer aracı olarak toplumların ekonomik, politik, kültürel dinamiklerini şekillendirme ve biçim verme noktasında önemli birer mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle kitle iletişim araçları kitleler üzerinde yeni bir bilişsel alan sunması ve bunu bilişsel alanı şekillendirip, dönüştürebilme noktasında önemlidir.

Politika üretim aracı olarak da görülebilecek kitle iletişim araçları ile söylemlerin politik düzlemde sık sık yer verilmesi, ya da verilmemesi, medyanın durduğu noktayı bizlere gösterme noktasında önemlidir. Kimi kitle iletişim araçları ile üretilen metaların görmezden gelindiği, kimilerinin ise yeni söylemsel pratikler geliştirdiği de önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitle iletişim araçları içerisinde önemli bir mecra olarak görülebilecek gazeteler, toplumdaki

hâkim ideolojik değerlerin yaratılmasında, sabit kültürel ve ideolojik altyapıyı genişletmesi noktasında önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. İdeolojinin gazete manşetlerinde konumlandırılması ile hâkim ideolojik değerler toplumda daha da etkin bir noktaya gelmektedir. Hâkim ideolojik değerlerin karşısında durabilecek her türlü olgu, düşünce altyapısı, ideolojik normlar öteki olarak adlandırılabilir, öteki her zaman hâkim değerlerin karşısında konumlandırılacaktır.

Bu çalışmada etno- dini merkezîyetçiliği yüksek olan bir ülke olan İran'da 28 Aralık 2017 tarihinde Meşhed kentinde başlayan ekonomik göstergeli toplumsal hareketliğin İran medyasında öteki bağlamında söylemsel düzeyde pratikleri ele alınmıştır. Çalışmada İran'da toplumsal hareketliliğe neden olan ekonomik göstergeli sebepler gazete manşetlerinde haber çerçevesi içerisinde yer alıp almaması sorgulanmıştır. Genellikle ekonomik çerçevelerin haber içeriğinde sunumunun yapılmadığı daha çok toplumsal eylemlere katılanların ötekileştirildiği bir çerçeve ile karşılaşmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı 28 Aralık 2017 yılında İran'ın Meşhed kentinde başlayan ve yaklaşık 15 gün süren ekonomik göstergeli toplumsal hareketliliğin Kayhan, Javan gazetesinde ele alınışını irdelemektir. Bu amaçla olayların şiddetinin arttığı ve her iki tarafında(Rejim- reformist) tansiyonunun yüksek olduğu 1 Ocak ile 4 Ocak 2018 tarihleri arasındaki Kayhan, Javan gazetesinde haberlerin sunuş şekilleri üzerinde durulmuş ve bu tarihler arasındaki gazete başlıkları, fotoğrafları ve içerikleri ele alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmamız İran'da güçlü bir hedef kitleye sahip olan Javan ve Kayhan gazeteleri ile sınırlandırılmıştır. Örneklem olarak bu iki gazetenin ele alınmasındaki amacımız, her iki gazetenin de İran'da yüksek tirajlı gazeteler arasında yer alması ve geniş bir okuyucu kitlesine sahip oluşudur. Ayrıca her iki gazetede İran'daki mevcut rejimi destekleyen gazeteler arasında yer almasıdır.

ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırmamızın örneklemine İran'da rejimi destekleyen gazeteler arasında yer alan Kayhan ve Javan gazeteleri oluşturmaktadır. Bu iki gazetenin örneklem olarak seçilmesinin nedenleri, rejim destekçi ötekileştirme pratiklerini en yoğun şekilde uygulayan gazeteler olmasındandır. Reformist gazeteler örneklem dâhil edilmemiştir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada ele alınan gazeteler, söylem analizi yöntemi ile derlenmiştir. Söylem Analizi'nde temel olan metin'dir. "Analizin nesnesi, sözlü, yazılı ve sözsüz metinlerdir." (Sözen, 1999: 82). Söylem analizinde, metnin içeriği, metin içerisinde ki birimler(başlıklar, paragraflar, resimler) arasındaki anlam bağı ve dilin nasıl kurgulandığına ve inşa edildiği üzerinde durulur.

SÖYLEM ANALİZİ

Söylemler, dilsel olan her türlü deneyimleri, ifadeleri ve duruşu temsil etmektedir. Parker'a (Paker, 2005: 133) göre söylem, "İfadeler yoluyla kendimizi ve deneyimlerimizin doğasını tanımlar ve gerçekliğimizi yeniden inşa ve organize ederiz."

Başka bir tanıma göre söylem, yalnızca dille birlikte düşünülebilir ve yalnızca dil olarak mümkündür (Sözen, 1999). Fairclough ise, (2003: 158) söylem kavramına toplumdaki bir çakışma alanı olarak bakmış ve dilin söylem pratiğinin oluşmasında ideolojilerle örülü olduğunu ve bu ideolojik durumun maddi bir biçim olduğu üzerinde durmuştur. Bu noktadan hareketle söylemin ideolojik ve maddi bir üretim alanı olarak var olan dilsel ifadeler olarak tanımlamak yerinde olacaktır. Söylemin dilsel bir boyut oluşu, söylemin hemen hemen bütün alanda mevcut görünürlüğünün olması anlamına gelmektedir. Her toplumun içerisinde yer alan kamular ile toplum arasındaki biçimsel düzende bir söylem altyapısını ortaya koymaktadır.

Söylem analizinde dilin yapısal özellikleri, dilin kullanım biçimleri, dilin söylemsel biçimleri, dilin kültürel kullanım biçimleri ile bir anlam ve yorumlama temelli inşa edilen süreç ön plana çıkmaktadır. Söylem analizi en basit anlatımı ile dilin incelenmesidir. Ancak bu inceleme ifade edilen dilsel öğelerin basit bir incelenmesi olmayıp ifadelerin/söze dökülenlerin sözdizimsel ve semantik sınırlarının ötesine gitmeyi ve bu ötede yatan almam ve içeriği incelemeyi gerektirmektedir. (Çelik & Ekşi, 2008: 105). Söylem analizinin ana hedefi, yazılı, görsel ve iletişim unsurlarını belirli bir anlamlandırma ve yorumlama süreci içerisinde ele almaktır.

Söylem çözümlemesi, iletişim ve etkileşimdeki sosyal sorunların gösterilmesi ve günlük olarak kanıtlanmasında güçlü ve kesin yollar sağlamaktadır (Yıldırım, 2015: 209). Söylem çözümlemesi, toplumdaki formasyonel ayrılıkları, eşitsizlik, sınıf farklılıkları, hegemonik mücadele söylemlerini ortaya çıkarması noktasında önemli bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Söylem analizleri, özellikle ideolojik ve politik etki gösteren medyanın analizinde sıklıkla kullanılır. Kapsamlı bir söylem analizi ile değişen ifadeler ve ideolojik konular, çıkarlar ve iktidarların özellikleri belirlenebilir (Sungur, 2004: 15).

Söylem çözümlemelerinde, her dilin kendine özgü bir söylemsel altyapısı olduğu, bu söylemsel yapıların dil aracılığı ile vücut bulduğu, söylemlerin anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında değerlerle örülü bir dilsel yapının etken olduğu söylenebilir. Dilin kurgulanma şekline, metin içeriğinin dilsel işlevine, dilin açık ve örtük kullanım durumuna söylem çözümlemelerinde oldukça önemlidir.

Toplumsal bir formasyonu söylemsel boyutla şekillendirme olarak da tanımlayabileceğimiz söylem analizi, ideolojilerin yeniden üretildiği, yeniden şekillendirildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Söylem analizi yöntemi kitle iletişim araçlarının kullanılma sıklığının artmasıyla yaygınlaşmıştır. Özellikle kitlelerin kitle iletişim araçları ile etki altına alınmasıyla birlikte söylem analizi yöntemi daha çok kullanılmaya başlamıştır. Söz konusu yöntemde sayısal değil niteliksel bir çözümleme yapılmaktadır (Aziz, 2013: 145).

Her birey yaşadığı toplumun kültürel, politik, ideolojik ve sosyal dinamikleri ile var olmakta ve bu dinamikler toplumun söylemsel altyapısını oluşturmaktadır. İdeolojik söylemsel boyutlar, söylemsel altyapının belirli bir ideolojik çizgide yer alması noktasında kitle iletişim araçları ile şekillendirilmektedir. Bu noktadan hareketle, söylem çözümlemesi, söylemlerin içerisinde gizli

TİDSAD

olarak yer tutmuş, bu ideolojik verileri ortaya çıkarma noktasında önemli olan bir sosyal araştırma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Söylem analizi yapılırken, sözcüklerin anlamsal alt yapısı ve bu anlamların kodlanmasında o toplumun kültürel, politik ve ideolojik değerlerinin bilinmesi oldukça önemlidir. Çünkü her türlü söylemsel pratik maddi bir olgu olarak toplumun değerlerinden ortaya çıkar ve bu değerlerle söylemsel pratikler yaratılır. Dil ve toplumsal değerler karşılıklı bir işlevi yerine getirmekle birlikte, dil ve değerlerle örülü bir söylem pratiğini yaratanlar, kimi zaman kurumlar, kamular, toplumsal yapılar ya da en belirgin şekli ile iktidar olabilmektedir.

Söylemi topluma yayma ve belirli söylemleri yaratma noktasında önemli bir kamusal alan olarak karşımıza çıkan iktidar erkleri, toplumdaki mevcut değer ve ideolojilerin sağlam bir temelde yer alması için toplumsal gerçekleri de dil aracılığı ile oluşturulan bir söylem pratiği içerisinde eritebilmektedir. İdeolojik söylemler kurumlar arasında bir “ortak söylem birliği” şeklinde yaratılabileceği gibi, gizli ve ideolojik söylemlerde görünür olabilmektedir.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

KAYHAN GAZETESİ

“İslam Devrim Muhafızları: Güvenlik Güçleri ile halkın birliği düşmanların planlarını engelledi”

(<http://kayhan.ir/ar/news/69602>)

Haberin içeriğine baktığımız zaman, İran Devrim Muhafızlarının komutanı Caferi'nin konuşmasını haber metnine taşıyan Kayhan gazetesi, Caferi'nin ötekileştirme söylemini aktarmıştır. Caferi'nin ayaklanmalarla ilgili söylemi şu şekildedir: “Düşman komplolarının yenilgisinin nedeni Halkın ve Güvenlik güçlerinin birliği ve İran halkının Uyanıklığı’dır.” Caferi'nin ilgili söylemi birinci sayfada yerini almıştır.

İlgili gazetede fotoğraf sunumu, Meşhed kentinde ekonomik göstergeli ayaklanmacılara

karşıt olarak rejim taraftarlarının fotoğrafları sunulmuştur. Ayrıca rejim taraftarlarının ellerinde İran’ın dini lideri Hamaney ve İran bayraklarının fotoğraf çerçevesi içerisinde sunulması da dikkat çekici bir unsurdur.

Haber içeriğinde Caferi’nin söylemlerinde bazı ötekileştirme pratikleri olarak şunlar karşımıza çıkmaktadır:

- *Tahran ve çeşitli kentlerde ayaklanmalara karşı yapılan spontene gösterilere ulusal bir destan görünümü verilmiştir.*
- *Ayaklanmalarla ilgili bir komplo söylemi mevcuttur.*
- *Toplumsal hareketleri “kaos” söylemi içerisinde ele almışlardır.*
- *Toplumsal eylemlere karşı bir duruş olarak görülen spontene eylemlere katılanlar “İslam rejimini destekleyenler” olarak çerçevelenmiştir.*
- *Ayaklanmaları İran’ın iç işlerine karışmaya çalışanlar olarak sunulmuş ve ekonomik göstergeler ve eylemlere katılanların talep ve istekleri ön plana çıkarılmamıştır.*
- *Metin içerisinde toplumsal eylemlerden kendisine fayda çıkaran “oportünist” kavramı da bulunmaktadır.*
- *Yukarıdaki haber çerçevesinde hiçbir şekilde “ekonomik gösterge”ye yönelik bir ibarenin de olmaması dikkat çekicidir.*

Kayhan Gazetesi: “Rejim Yanlısı Toplu Gösteriler Tahran ve Birçok Şehirde 3. Günde Devam Ediyor”

(<http://kayhan.ir/ar/news/69408>)

Yukarıdaki Kayhan gazetesi 5 Ocak 2018 tarihinde yayınlanmıştır. Haber söyleminde İsrail Rejimine bağlı- sadık kalanlar ile Siyonist destekçileri, El Suud tarafından desteklenen elemanlar olarak bir betimsel söylem oluşturulmuştur.

Haber metnin içeriğinde eylemcilere/göstericilere yönelik olarak yapılan ötekileştirme söylemlerinden bazıları şunlardır.

- "Rejime sadık ve bağlı olan katılımcılar Amerika, İsrail, İngiltere, Suudilere ve İkiyüzlülere ölüm sloganları attılar" Spontane eylemlere katılanlar rejime sadık ve bağlı olarak sunulmuş, ekonomik göstergeli toplumsal eylemlere katılanlar ise kaos ve huzursuzluk çıkaranlar olarak çerçevelenmiştir.
- "Büyük Şeytan, Siyonist düşman ve El Suud tarafından desteklenen elemanlar tarafından yapılan kaos eylemleri rejim yanlısı gösterilerle kınandı" söylemi toplumsal eylemlerin İran'ın iç işlerine müdahale edenler" olarak sunulmuş ve halkın talep ve isteklerine yönelik bir söylem pratiği dışarıda tutulmuştur.
- "Katılımcılar ayrıca "Amerika'ya Ölüm", "İsrail'e Ölüm" ve "Al Saud'a Ölüm" diyerek sloganlar attılar"
- "Göstericilerin İran bayraklarını taşıdıklarını ve İran dini Lideri Hamaney ve İslam rejimini desteklediklerine yönelik söylemin görünürlüğü mevcuttur.

Yukarıdaki gazetede yer alan fotoğraf sunumunda önceki sayısına benzer bir şekilde Meşhed kentinde başlayan ekonomik göstergeli toplumsal hareketlere bir karşıt eylem olarak gerçekleştirilen rejim taraftarları tarafından yapılan gösterilerden bir fotoğraf sunumu yapılmıştır. Yine aynı şekilde fotoğraftaki rejim taraftarı katılımcılar İran bayrakları ile görselleştirilmiştir.

Yıldırım: "Bazı ülkeler diğer meselelere müdahale etmek istiyorlar, Şu anda İran'ı Tıkamaya çalışıyorlar"

(<http://kayhan.ir/ar/news/69593>)

Kayhan gazetesinin diğer sayısında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Binali Yıldırıma da yer verilmiştir. Binali Yıldırım'ın gösterilerle ilişkin olarak şu söylemleri üzerinde durulmuştur

- "İran halkının son zamandaki gelişmelere karşı dikkatli olması gerektiği"
- "İran'ın istikrarını bozmaya yönelik bir müdahalede bulunulmasını doğru bulmuyoruz"
- "Komşumuz İran'daki istikrarın en kısa sürede gelmesini bekliyoruz."

Binali Yıldırım’ın İran’daki toplumsal eylemlere ilişkin bir müdahale olarak açıklamasına da yer verilen gazetede İran’daki ekonomik ve iktisadi göstergelerle ilgili herhangi bir ifadesine yer verilmemiştir.

JAVAN GAZETESİ

Javan Gazetesi: “Kamu Düzenine Bozulmasına Yol Açan Bir Tiksinti”

راه پیمایی / 431988-ان زجار-از-اخلاق ایران-نظم عمومی - <http://www.javanonline.ir/fa/news/>

عمومی

Javan gazetesinin yukarıdaki sayısında “Kamu Düzeninin Bozulmasına Yol Açan Bir Tiksinti” manşeti ile bir sunum gerçekleştirilmiştir. Eylem ve eylemcileri bir tiksinti niteliğinde tanımlayan bu manşet öteki üzerinde kurgulanan bir söylemsel pratik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Javan gazetesinin bu sayısında öteki söylemi üzerine kurulan söylemsel pratikler şunlardır:

- “Ajitatörler”(Kışkırtıcı)
- “Kamu Düzenini bozucular”

Göstericilere/Eylemcileri ajitatör olarak tanımlayan gazete, göstericilerin taleplerine yönelik herhangi bir söylemsel pratik içerisinde yer almamıştır. Eylemcileri dışlamaya ve ötekileştirmeye yönelik “Ajitatör ve Kamu düzenini bozucular” tanımlamaları ile eylemciler üzerinde bir öteki tahakkümü oluşturulmuştur.

Javan Gazetesi: “Vatanlarında Şehit Edildiler”

(شهید-ک رند / 889153 / هرزم- شهید-دججی-راد-وطن- (http://www.javanonline.ir/fa/news/

251

Yukarıda Javan gazetesinin 2 Ocak 2018 tarihli yayınında manşete “Vatanlarında Şehit Edildiler” söylemi ile çıkmıştır. Javan gazetesin 2 Ocak tarihli haberinde yer alan haberin içeriğinde yer alan öteki söylemlerinden bazıları şunlardır:

- Son zamanlarda ortaya çıkan karışıklıklarda ayaklanmacılar asker ve güvenlik güçlerine ateş açtı söylemi mevcuttur. Bu ve buna benzer söylemlerle İran’da toplumsal eylemlere katılanlar ötekileştirilmiş ve değersizleştirilmiştir.
- Haberde oluşturulan çerçeve ‘masum’ ve masum olmayanlar arasında yer alan bir çerçeve sunumu ile karşılaşılmaktadır. Masum olanlar inkılap ve rejime sadık olanlar olarak atfedilirken, masum olmayanlar ise rejime sadık olamayanlar yani göstericiler olarak sunulmuştur. Masum olanlar, masum olmayanlar tarafından öldürüldü” çerçevesi ile haberde söylemsel altyapı işlenmiştir.

Cavan Gazetesi: “Halkın Yolu Zalimlerden Ayrılır”

(<http://www.javanonline.ir/fa/news/> - جدا ست 888876 / مسد یر-مردم-از-اغ تشا شد گران-)

Cavan gazetesinin 3 Ocak 2018 tarihinde yer alan haberinde Yüce yargı yetkililerinden birisi olan Amoli Laricani'nin söylemlerine yer verilmiştir. Larice'nin Cavan gazetesindeki söylemlerinden bazıları şunlardır:

“ Kamu düzeni bozucuları ”

“ Zalimler ”

“ Ülke mülkiyetinin, bireylerin haklarının ihlali ”

Gazetenin manşet olarak seçtiği sözcük seçimi, ideolojik ve değersel olarak temellendirilmiştir. Toplumsal hareketler içerisinde yer alanlar, zalim olarak gösterilmiş ve değersizleştirilmiştir. Söz dizimsel vurgu değersizleştirme ve biz ve ötekiler arasındaki mevcut görünüm ve farklılıklar üzerine inşa edilmiştir.

SONUÇ

Kitle iletişim araçları gündemi belirleme, gündem yaratma ve yaratılan gündemi şekillendirme noktasında önemli araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde kitle iletişim araçları kapitalist sistemin birer aracı olarak toplumların ekonomik, politik, kültürel dinamiklerini şekillendirme ve biçim verme noktasında önemli birer mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle kitle iletişim araçları kitleler üzerinde yeni bir bilişsel alan sunması ve bunu bilişsel alanı şekillendirip, dönüştürebilme noktasında önemlidir. Kimi kitle iletişim araçları ile üretilen metaların görmezden gelindiği, kimilerinin ise yeni söylemsel pratikler geliştirdiği de önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitle iletişim araçları içerisinde önemli bir mecra olarak görülebilecek gazeteler, toplumdaki hâkim ideolojik değerlerin yaratılmasında, sabit kültürel ve ideolojik altyapıyı genişletmesi noktasında önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. İdeolojinin gazete manşetlerinde konumlandırılması ile hâkim ideolojik değerler toplumda daha da etkin bir noktaya gelmektedir. Hâkim ideolojik değerlerin karşısında durabilecek her türlü olgu, düşünce altyapısı, ideolojik normlar öteki olarak adlandırılabilir, öteki her zaman hâkim değerlerin karşısında konumlandırılacaktır.

Ötekileştirme kalıplaşmış, içselleştirilmiş roller olarak var olabileceği gibi toplumda iktidar ve

TİDSAD

iktidar erkleri de kendi hegemonik düzenini sürdürmek ve koruyabilmek amacı ile ötekileştirme pratikleri uygular. Söylemsel pratiklerde bu ötekileştirme sunumları biçimlenir ve şekil alır. Söylemsel eylemlerde ötekileştirme söylemleri, genellikle iktidar dışındaki ve iktidarın hegemonyası içerisinde yer almayan düşmanlar olarak üretilir. Ötekileştirme sürecinde "düşman" olarak anılan ve bunu hâkim kültürel pratikleri reddedenler açısından siyasal sistem farklı çalışmakta, siyasal sistem tarafından bu değerlerin dışında kalanlar bölücülük olarak bir algı boyutu oluştuğunun da altını çizmekte fayda var.

Çalışmamızda, iktidar ve rejim yanlısı olarak tanımlayabileceğimiz Javan ve Kayhan gazeteleri, toplumun kültürel pratiklerinin özellikle de (rejimsel pratiklerini) yansıtmada noktasında haber içerikleri sunduğu ortaya çıkmıştır. Toplumsal eylemlerde "öteki" nin inşasında daha çok değersel söylemlerin ortaya çıktığı, ötekiler üzerinde bir tahakküm söylemsel altyapının mevcudiyeti açıkça görülmüştür. Ele alınan gazetelerde yer alan haber manşetlerinde "öteki" olarak adlandırılan göstericiler "düşman" olarak gösterilmiş ve değersizleştirilmiştir. Söylem pratiklerinde İran'ın rejimi ile özdeşleştirilen "değersel" söylemlerin yoğun bir şekilde kullanıldığını ve buna uygun içeriksel söylemlerin gazetelerde yaratıldığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak bu tür toplumsal eylemlerde, toplumun istek ve talepleri görmezden gelinmemeli, toplumun talep ve beklentilerine yönelik bir politik tutum içerisine girilmelidir. Toplumun talep ve beklentilerinin görmezden gelinmesi, toplumsal hareketlere yönelik ötekileştirme pratiklerinin mevcut görünürliğünün bir hegemonik tahakküm altına alınması ülkede değersel çatışma alanlarının genişlemesine sebebiyet verecektir.

KAYNAKLAR

- Alver, F. (2009). Kültürel Çalışmalarda Medya Metinlerinin Okunması Sürecinde izleyicinin konumlandırılması. M. Şeker ve Tülay N. Şeker (Der.), Terör ve haber Söylemi İçinde (s. 27-60). İstanbul: Literatürk Yayınevi, s.28
- Althusser, Louis (1971). "İdeology and Ideological State Apparatuses. Lenin and Philosophy and Other Essays. Translated by B. Brewster. New York: Monthly Review Press.
- Çelik, Hilal- Ekşi, Halil (2008). "Söylem Analizi", e-dergi Marmara, s.105
- Fairclough, Norman (2003). "Dil ve İdeoloji" , İçinde Söylem ve İdeoloji Mitoloji- Din-İdeoloji, Hazırlayanlar Barış Çoban ve Zeynep Özarslan, Çev. Barış Çoban, Zeynep Özarslan, Nurcan Ateş, Su Yayınları: s.158
- Güngör, Nazife (2016). İletişim/ Kuramlar, Yaklaşımlar, Ankara: Siyasal Kitabevi, s.267
- G.M., Kosicki, "Problems and Opportunities in Agenda Setting Research", Journal of Communication, 43, 1993 Spring, s.112.
- Goffman, E. (1974). Frame analysis: An essay on the organization of experience. Cambridge: Harvard University Press, s.21
- Tarrow, S. (2011) Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics, Updated and Revised 3rd Edition, Cambridge University Press, s.7
- N.Genç (2007), Yönetim ve Organizasyon, Ankara, s.272

- Vatandaş, C. (2016). Modern Çöküş (İnsanın Modern Halleri). İstanbul: Açılım Yayınları, s.323
- Onay, Duygu.(2006). Louis Althusser'de İdeoloji ve Bilinç İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara. s.22
- Özbek, Sinan (2011). "İdeoloji Kuramları" Notos Kitap Yayınevi, İstanbul, s.267
- J.K. Hertog, D.M. Mc Leod, (2001), s.145.
- Tankard, James W. (2001), "The Empirical Approach to the Study of Media Framing", Reese, Stephen D. vd. (eds), Framing Public Life Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World, Lawrence Erlbaum Associates, London, pg: 95
- Sungur, Suat. (2004). "Amerika Birleşik Devletleri'nin "Yeni Dünya Düzeni"nde Irak Savaşı Siyasal Söylem Analizi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.15
- Sözen, E. (1999). Söylem: belirsizlik, mübadele, bilgi, güç ve refleksivite. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Paker, Oya (2005) Günlük Düşüncede Modernlik, Din ve Laiklik, Vadi Yayınları, Ankara, s.133
- Yaylagül, Levent. (2014) Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, Besim. (2015). İletişim Araştırmalarında Yöntemler Uygulama ve Örneklerle, Sebat Ofset Matbaacılık, Konya, s.209
- <http://www.javanonline.ir/fa/news/888876> / مسد پر مردم از اغ تشا شد گران - Erişim Tarihi: 2.1.2018
- <http://www.javanonline.ir/fa/news/889153> / شه يدك ردد / ه رزم- شه يد-حججي-را-در-وطن - Erişim Tarihi: 3.1.2018
- <http://www.javanonline.ir/fa/news/431988> :ihiraT mişirE 431988 -ان زجار-از-اخلا گران-ذ-ظم - راه پ يماي / Erişim Tarihi: 4.1.2018
- <http://kayhan.ir/ar/news/69593>) Erişim Tarihi: 3.1.2018
- <http://kayhan.ir/ar/news/69408>) Erişim Tarihi: 1.1.2018
- <http://kayhan.ir/ar/news/69602>) Erişim Tarihi: 2.1.2018
- <https://www.goodreads.com/book/show/6542208-medy-milliyet-ilik-iddet>, Erişim Tarihi: 05.12.2019